

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЯК СКЛADOVA ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Довгопол Людмила Петрівна

Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач Гнип Н.О.

**Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»**

В умовах циклічного розвитку економіки, ймовірними є варіанти спаду, а саме події аналогічні фінансовій кризі 2008 року, яка продовжувалась в Україні протягом майже трьох років, а в деяких галузях її відлуння помітні ще й сьогодні. Це підтверджує актуальність дослідження питань фінансового стану суб'єктів господарювання, особливо з точки зору протистояння фінансовим кризам.

В наш час питанням саме економічної безпеки в національній та зарубіжній літературі приділено особливу увагу. Поняттю економічної безпеки підприємства приділена увага в працях вітчизняних учених, таких як: О.І. Барановський, І.О. Бланк, О.І. Захаров, П.Я. Пригунов, М.М. Єрмошенко, В.С. Сідак, М.І. Камлик, В.М. Геєць, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова, О.І. Черняк, С.М. Шкарлет та ін.

В сучасній науковій літературі фінансова безпека трактується здебільшого як складова економічної безпеки та розглядається найчастіше на макрорівні як структурний елемент національної та економічної безпеки країни.

Узагальнення існуючих теоретичних підходів дозволяє зробити висновок, що економічна безпека підприємства – це комплексне поняття, яке інтегрує в собі систему заходів, механізм їх генерування та забезпечення й проявляється через відповідний стан, який характеризується стабільністю, адаптивністю та позитивною динамікою розвитку економічної та інших взаємопов'язаних підсистем підприємства; це рівень захищеності від негативних впливів оточуючого середовища, який досягається за рахунок відповідності фінансового, кадрового, техніко-технологічного та екологічного потенціалів стратегічним цілям та завданням підприємства.

Фінансова безпека як внутрішньовиробнича функціональна складова економічної безпеки вважається головною та вирішальною, адже за ринкових умов господарювання фінанси виступають рушійною силою кожної економічної системи [1].

Поняття “фінансова безпека” поєднує в собі характеристики таких економічних категорій, як “фінанси підприємства” та “економічна безпека підприємства або господарюючого суб'єкта”.

Фінансову безпеку підприємства можна визначити як стан найбільш ефективного використання ресурсів підприємства, виражений у позитивних значеннях фінансових показників діяльності підприємства, структури його капіталу, а також курсової вартості його цінних паперів як індикатора поточного фінансового стану та перспектив розвитку на майбутнє [2].

Аналіз наукової літератури допоміг визначити, що в економічній теорії фінансову безпеку розглядають, як правило, у таких аспектах:

- як одну із складових економічної безпеки;
- як самостійний об'єкт управління.

Сутність поняття «фінансова безпека підприємства» науковці трактують у двох розрізах:

- як стан захищеності інтересів підприємства;
- як стан ефективного використання ресурсів підприємства [1].

Зважаючи на циклічність функціонування та розвитку підприємства, управління фінансовою безпекою (як складовою економічної безпеки) варто розглядати як складову та результат антикризового управління. Діагностика економічної і, зокрема, фінансової безпеки повинна бути не лише інструментом виявлення здатності підприємства триматись на плаву, а й показником (індикатором) характеру та глибини кризи. Вона має слугувати ефективним засобом обґрунтування необхідності застосування антикризових заходів та процедур, виявлення напрямків та резервів покращення фінансового стану суб'єкта господарювання [3].

Економічний потенціал об'єднує в собі фінансовий, кадровий, виробничий та техніко-технологічний потенціали підприємства, які в комбінації відіграють визначальну роль в забезпеченні стійкого фінансового стану суб'єкта господарювання, його конкурентоспроможності та сприяє досягненню належного рівня фінансової безпеки [4, 5].

З огляду на розглянуте, пропонується рівень фінансової безпеки в загальному вигляді визначати за формулою (1) [6]:

$$РФБ = f(ФУ; ЕП), \quad (1)$$

де РФБ – рівень фінансової безпеки;

ФУ – фінансове управління;

ЕП – економічний потенціал підприємства.

Фінансова складова підприємства як внутрішньовиробнича функціональна складова економічної безпеки вважається головною, оскільки за ринкових умов господарювання фінанси є «двигуном» будь-якої економічної системи.

Узагальнюючи все вищесказане треба відзначити, що фінансова безпека є багатоаспектною і складною економічною категорією і може характеризуватися з різних сторін [7]. Під фінансовою безпекою

підприємства слід розуміти такий фінансовий стан підприємства, який характеризується, по-перше, ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства, по-друге, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, що використовуються підприємством, по-третє – стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію його фінансових інтересів, місії та завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів, по-четверте, забезпечувати розвиток цієї фінансової системи, який повинен виражатись у найкращих показниках ліквідності, рентабельності, платоспроможності, оборотності капіталу та основних засобів підприємства. Відсутність єдиної точки зору на визначення поняття «фінансова безпека», яке б поєднало усі існуючі, робить актуальним подальше дослідження цього питання.

Список використаних джерел:

1. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки // Економіст. – 2003. – № 8. – С. 65–67.
2. Демченко І. В. Фінансова безпека суб'єкта господарювання: сутність та умови виникнення // Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції. – 2010. – № 1(6). – С. 35–38.
3. Гукова А. В. Роль финансовой безопасности предприятия в системе его экономической безопасности / А. В. Гукова, И. Д. Аникина // Образование и общество. – 2006. – № 3. – С. 98–102.
4. Єременко А. О. Кадрова безпека як підсистема в системі економічної безпеки підприємства / А. О. Єременко, Т. В. Полозова // Економіка: проблеми теорії та практики. – Дніпропетровськ: ДНУ. – 2010. – Вип. 204. Т. V. – С. 1198-1204.
5. Єременко М. М. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство: наукова монографія / М. М. Єрмоленко, К. С. Горячова – К.: Національна академія управління, 2010. – 232 с.
6. Блажевич О. Г. Финансовая безопасность предприятий: определение минимально необходимого уровня / О.Г. Блажевич // Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції : наук. журнал. – Сімферополь : Вид-во НАПКБ. – 2010. – № 3. – С. 25-31.
7. Куцик В. І. Фінансова безпека підприємства самостійний об'єкт управління: проблеми забезпечення / В.І. Куцик, А.І. Бартиш // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.4 – С. 250-255.